

ТИЖНЕВИК: REVUE HEBDOMADAIRE - UKRAÏNIENNE - TRIDEN'N'Y

Число 7 (315), рік вид. VIII. 14 лютого 1932 р. Діва № 2, Prix 2 fr.

Париж, неділя, 14 лютого 1932 року

Тяжкі події в Східній Галичині в-осени 1930 року, які так боляче вразили всіх українців, знайшли широкий і сумний розголос в світі. Мусіла над ними спинитися і Ліга Націй, до якої вступили петиції, викликані «паціфікацією», і з українського боку, і від чужинців, як от від членів англійського парламенту.

Після складної і довгої процедури, прийнятої в женеvській установі, справа тих петицій знайшла нарешті своє вирішення на теперішній сесії Ради Ліги Націй. Рада Ліги Націй в засіданні своєму 30 січня с. р. прийняла одноголосно рапорт д-ра Сато, посла Японії в Брюсселю і представника її в Лізі Націй.

На д-ра Сато припало бути докладчиком тому, що йому довелося заступати японського посла в Парижі Йошизаву, на якого було покладено зреферування цієї справи і який мусів через своє призначення міністром закордонних справ це залишити своєму наступникові. Представник Японії подав історію українських скарг, спинився на аналізі петицій та тих вияснень, які представив на це польський уряд, і закінчив свій доклад висновками, викладеними, в чотирьох артикулах.

По ріжному, звісно, преса — українська і польська — розуміє й розцінює женеvські ухвали, підкреслюючи в них кожна те, що їй більше припадає до вподоби.

Свого часу ми висловили наш погляд на ті сумної пам'яті події і зазначили своє до них становище; тоді-ж ознайомили ми читачів

з тією процедурою, якій підлягають петиції до Ліги Націй, та з тими наслідками, яких можна від них дождати.

Докладніше позицію нашу в тій справі уґрунтовано й освітлено в виступах наших представників на зборах комісії та ради Унії Товариств прихильників Ліги Націй, про які було друквано детальні справоздання в «Тризубі».

Тепер вважаємо за найдоцільніше подати нашим читачам на своєму місці висновки з доповіді, прийнятої Радою Ліги Націй. Кожному, хто хоч трохи знайомий з тим специфічним стилем дипломатичної мови, який виробився за останній час в Женеві і ввійшов у постійний вжиток у Лізі Націй, самий текст може сказати далеко більше і ясніше, ніж довільні коментарії.

Отже радимо уважно перечитати і продумати подані нижче висновки.

Можна щиро побажати, разом з висновками доповіді, щоб політика порозуміння в інтересах обох сторін знайшла собі нарешті відповідний ґрунт і стала фактом.

Листи до земляків

III.

Боротьба з «уравниловкою».

Чув я, що у вас, мої милі земляки, зараз багато говорять і пишуть про ту біду, яку заподіяла нашій господарці «уравниловка». Виходить начеб-то так, що від неї все ваше нещастя і коли її скасувати, то тоді справи підуть гаразд.

Ось, скажемо, як уявляє собі справу ваш український ЦК: все залежить, — пише він в одній з своїх останніх постанов «від правильної організації праці, яку треба переводити на засадах нормування та тарифікації робіт і головне на принципах «здільщини». Так само і Сталін в своїх відомих шости пактах рятування совітської господарки виповів смертельний бій «уравниловці». А ось «Червона Газета» так завяила на весь совітський світ, що вся ця «уравниловка» є ніщо інше, як «релігія дурнів» і чим скоріше з нею буде покінчено, тим безпечніше буде стояти «будівництво соціалізму»...

Не можу сказати, як мені було прикро про це все довідатися, і кортить мені і собі вплутатися в цю справу боротьби у «уравниловкою».

Не те, що б я хотів її взяти під свою оборону. Ні, таких намірів у мене нема. Най її рятує хтось інший, бо я по своїй хліборобській вдачі ніколи не мав до неї великої приязні. Свого власного інтересу я тут не маю. Мені хочить найбільше про справедливість, бо зє що-ж кривдити і зневажати той сємий шлях, який ще так недавно мусів перевернути весь світ?

Тут я вже мушу вступитися за правду, а тако-ж і тих, хто ширє повірив в цю «релігію дурнів», цей новий «опіум» нашої української сучасности. Тим більш мушу я і своїх «п'ять» додати до вашої сучасної боротьби з уравниловкою, що у мене з нею зв'язані і де-які особисті неперозуміння.

* * *

Ще тоді, коли я був дома і коли в нашій місцевості встановилась влада «робітнице-селянська», я частенько заглядав до книжечки, яку кожний громадянин тоді мусів добре вивчити, а саме до «Азбуки Комунізму» — Бухарина. З цієї книжечки я довідався тоді, що основою комуністичного ладу є перш за все і більш за все рівність, і то рівність послідовна та безкомпромісова: рівність у праці, у платні за працю, рівність в споживанню, користанню майном, рівність в праві на науку і т. ин.

Мойому хліборобському розумові і тоді здавалося, що такий лад зараз немислимий, бо для цього треба, щоб — або люде були справді рівні по всій своїй природі, чого зовсім нема, або були справжніми християнами, радими віддати останню сорочку своєму ближньому, чого тако-ж нема, і що невідомо, коли й буде. Але тоді я якось до цієї «рівности» тримався більш «індіферентно». Тепер цю «індіферентність» як рукою зняло.

Почалося це для мене з «комнезамів». Коли вони зорганізовались, то я відразу почув, що справа пішла вже не на колію «рівности», бо цеж при царському та українському режимові були «незаможні». Тепер же їх, хвалити Бога, нема. Землі собі бери стільки треба, і «рівняйсь» по всім останнім... Ну, а коли ці самі «комнезами» почали переводити «равненіє» і так мане «урівняли», що я мало душу Богові не віддав, сидючи три тиждні в льоху, по пояс у воді, все грошей вимагали, — то тоді мені один шлях залишився, — на повстання, а потім... туди, не ніякого «равненія» нема.

Потім, і під час повстанської боротьби, і вже тут, на еміграції, я пересвідчився, що це «равненіє» завжди було лише туманом, що нам усім пускали до очей. Ніякого «равненія» ніколи не існувало для «комі-

сарів», для «комуністичної партії», для всяких пройдисвітів, що вміли підлабузнитися до різних «червоних панів» і т. и.

Навіть для робітництва, яке найбільше широко пішло за новим ладом, цього «рвнення» не було, бо чогож тоді вибухали страйки? Не повелось з цього боку і «матросні», а як вона старалася новому ладу догодити, а кінчила Кронштадським та Чорноморським повстаннями.

Про нашого брата-хлібороба я вже і не кажу. Це «рвненіє» так йому давалося в знаки, що він перебуває в стані хронічного повстання.

Тепер, як бачите, воно оголошене «релігією дурнів» та проти нього заповіджено рішучу боротьбу і на тих фронтах, де воно ще трималося.

* * *

І чим ближче сучасні володарі України підходили до цієї межі останнього політичного цинізму, тим порядки «рвнення» ставали роспуснішими.

Недавно повернув з СССР кореспондент англійської газети «Times» і його здивувало, що в Москві, Харькові та інших великих містах ціни на сир однакового ґатунку так вагаються: в магазинах, приступних для всіх, 25 руб. кілограм, в робочих кооперативах 14 р., в магазинах «Інтурсіду», сьб-то там, де товари продаються лише за закордонну валюту, 5 р. і нарешті в магазинах для відповідальних робітників партії та влади 3 р. Газета ця по справедливості вважається газетою самих багатих шарів англійського суспільства, але представникові її просто огидливо було бачити порядки, при яких за один той самий товар найдорожче платять найбідніші люде, а найбагатші купують його по найнижчим цінам.

Діло ясне. Без нових «комнезамів» не обійтись, але на цей раз вам, мої милі земляки, доведеться урівнювати в першу чергу бувших «равнителів» на чолі з Сталіним та Петровським.

Другий факт не меш показний. У представника СССР в Берліні тов. Хинчука було недавно прийняття. Ви, там сидючи, думаете, що у нього зібралися німецькі «товариші». Нічого подібного! Зібралися різні фіансисти, промисловці, представники уряду та генерали і тов. Хинчук таке вшкварив їм прийняття, що весь Берлін тільки про це цілий місяць і говорив. Але і це ще не все, Як ви гадаєте, яка жінка на цьому балю була найбагатше сдягнена? Якогось німецького магната? Де там! Жінка бувшого «нарсднього комісара» Луначарського.

Щоб не відстати від свого берлінського колеги, т. Аросев, представник у Чехословаччині, теж і собі вступує у «вечірку» для чеських прс-

мислових кол та представників уряду, і на цій вечірці «руську ікру» де-які добродії їли просто ложками так, як ми їмо борщ...

Знаменито бавляться та грають в «равненіє» представники «робітниче-селянського» уряду за кордоном! І що-ж, чи не моя правда, що настав вже час організувати нові «комнезами»?...

Тепер проголосили війну «уравниловці» що-до робітничої платні і переводять робітників на «зділну» винагороду їх праці. І що-ж, робітництво і це прийме?

Хтів би я бачити, як би тут у нас тутешні «патрони», а не «робітничача» влада, спробували щось подібне зробити без дозволу на те організованого робітництва. Мали б що пам'ятати аж до нових віників!

* * *

Міркуючи собі над цією дивною долею «равненія», я не можу зрозуміти одного, — як там тепер у вас вчать «політграмоти» і по яких підручниках? Та не вже-ж по «Азбуці Комунізму» тов. Бухарина (мається український переклад).

«Який суспільний лад тепер існує на Україні?»

«Так що мабуть комуністичний».

«Чому це — мабуть? Просто комуністичний. Що таке комуністичний лад?»

«Ну, це де рівність — основа всього життя»...

(Голоси з публіки): «Тю, на тебе, дурний! Та це -ж «релігія дурнів». Сам Сталін так наказав вірувати»...

Хоч убий, нічого не розумію. Але твердо знаю одно, без нових «комнезамів» діло не обійдеться.

К. Н. Ніко.

St. Jean de Maurienne.

2. II. 32 р.

Головні віхи економічної відбудови України.

I.

Сучасне економічне життя України, окупованої совітською Москвою, проходить під знаком так званого планового господарства, в якому головним і рішачим чинником розвитку його являються не потреби населення, не його господарча самодіяльність та воля, а директиви московських диктаторів. Ідеологічним прикриттям

цієї економічної диктатури є начеб-то будівництво «соціалістичного господарства», по суті-ж вона уявляє ніщо інше, як систематичне і планомірне визискування продукційних сил України для політичних цілей совітської системи та економічного будівництва інших відсталих в економічному відношенні частин ССРСР.

Так воно є зараз, поки тримається совітська окупація, але ніщо не вічне «під місяцем». Може прийти кінець і московській диктатурі і для України настануть кращі часи. А вони вже не за горами, як можливо це собі уявляти, зважаючи на загальну світову ситуацію і особливо на становище ССРСР, в зв'язку з сучасною кризою та подіями, що розгортаються як в самому Союзі, так і на його кордонах. Наближується час, коли Україна стане знову вільною і незалежною, а її економічне життя почне розвиватися в нормальних умовах на рідного господарства, коли основою його буде господарча воля населення, а не бюрократичних канцелярій, коли творити сільське господарство та промисловість будуть люде, що в них працюють, а не неучи з парт-органів та міжнародні гешефтмахери.

Але наближення цього часу покладає на відповідальні чинники українського громадянства дуже важливий обов'язок бути готовим до цього щасливого в житті України моменту і зустрінути його з найбільшою підготовленістю та свідомістю тих практичних завдань, що повстануть перед українською державністю в сфері економіки, яка по сучасному загально-світовому досвідові лежить в основі всього життя культурних народів і в якій знаходиться центр усіх сучасних політичних комбінацій. Ця підготовленість має спиратися з одного боку на сучасній європейській досвід і з другого — на розуміння тих процесів економічного характеру та того рівня продуктивності нашої батьківщини, якими вона відзначається під сучасну пору.

У нас часто говориться, що ми мусимо мати, так мовити, план економічної реконструкції України на той час, коли вона отримає можливість жити вільним і незалежним життям, і при тому план, розроблений до найменших дрібниць. Можливо, що це має рацію, але тут мимоволі до наших понять просякає сучасний гіпноз старого господарства, який навіть в європейських колах починає набувати собі прихильників. Більше відповіддючим нашим завданням було б подбати про розроблення того програму, який в першу чергу освідомив би нам самим комплекс завдань, що стоять перед нашим громадянством, та дав би провідні віхи їх практичного вирішення тоді, коли справа дійде до реального державного чину.

У всякім разі, при тому чи іншому рішенні справа уявляється остільки важливою, що вимагає як найбільшої громадської уваги та спільної громадської праці всіх свідомих національно елементів, бо тут мабуть більше як де може виявитися доказ нашої державної дозрілості та підготовленості до державної незалежності.

Допіру я зазначив, що в сучасній європейській ситуації економічні питання мають рішучий примат в міжнародних відношеннях і це, само по собі зрозуміло, розповсюджується тако-ж і на українську проблему, а тако-ж і на питання про визнання України незалежною державою

з боку європейських та світових чинників. Україна володіє остільки значними, з загально світового погляду, продукційними ресурсами, що її самостійне державне існування дійсно являється проблемою світового значіння, і в першу чергу з погляду економічного.

Разом з тим ми не повинні забувати також і того, що коли ми угрунтуємо свої перспективи майбутнього економічного розвитку України, то виходимо не тільки з передпокладу її існування, як незалежної держави з суверенним правом її народу впорядковувати своє економічне життя по його волі та відповідно його бажанням. До речі тут буде своєчасно зауважити, що ми і досі не спромоглися на більш-менш згідну та продуману концепцію України, як самостійної в економічному відношенні держави. Робота, що її було розпочав М. Порш та продовжив прсф. В. Тимошенко, і досі незакінчена. Час настав цю прогалину заповнити і усвідомити собі цю концепцію, бо від неї в значній мірі залежатиме відповідь такж і на друге актуальне питання сьогодняшнього дня, себ-то яке реальне і конкретне значіння в майбутньому економічному розвитку України матиме допомога інших держав і в чому вона повинна виявлятися.

Ми добре розуміємо, що одними своїми силами Україна свого економічного життя налагодити не зможе, особливо, звгаючи на ту руїну його, яку нанесла йому окупація комуністичної Москви. Для нас ясно, що відбудова господарства України мусить також спиратися і на співробітництві з закордонними чинниками. То — є загальний закон сучасної доби, якому може в найбільшій мірі підлягла як раз комуністична Москва, а з нею разом і совітська Україна, бо сучасну «п'ятирічку» буде власне не Сталін, а по його замовленню закордонний капітал та чужоз мний інженір з таким же чужоз мним кваліфікованим робітником. Цілком зрозуміло, що гідність та інтереси незалежної України не дозволяють припускати до такого рабства що-до закордонців, але систематичне, організоване співробітництво з закордонними чинниками уявляється не тільки необхідним і бажаним з погляду як економічної доцільности, так і по вимогах розумної державної політики, що мусить дбати про найширшу зацікавленість в українських справах впливових міжнародних елементів з різних соціальних кол і верств.

II.

Основою наших перспектив що-до майбутнього розвитку господарства України мусить, само по собі зрозуміло, бути прагнення до максімального розвитку її продукційних сил. До цього в першу чергу зобов'язуєте, що Україна є зараз найбільш перенаселена країна. Треба признати, що сучасна совітська система також ставить собі це завдання, але наш підхід до його рішення має бути діаметрально протилежний совітському. Ми цей розвиток продукційних сил мусимо сперти перш за все на господарчу самодіяльність населення та свободну волю господарчого чину, однаково, чи йде тут справа про хліборобство, чи про індустрію і промисловість.

Ми добре розуміємо, що під сучасну добу, яку тепер дуже модно є прокламувати добою «кризи капіталізму», зростають і міцнішають всякі концепції то більшого, то меншого масштабу «етатизму». Сумний наслідок війни та отрута, що йде з Москви, поруч з важкою економічною кризою утворюють сприятливу атмосферу для всякого роду легко-важких і мало обґрунтованих проєктів перебудови економічного ладу. Але факт залишається безсумнівним, що і сучасний рівень нашого знання економічного процесу, і рівень суспільної вихованості та моральної дисципліни різних верств, степінь культурності всього суспільства виключають всяку реальну можливість з одного боку безпосереднього керування з боку держави економічним процесом, з другого — організації його на інших засадах, порівнюючи з тими, що виробилися в наслідок економічної еволюції всього культурного світу. Економічних порядків, що має совітська система не хочемо і ми, не хоче їх і український нарід.

Ми не закриваємо очей на те, що ті принципи і засади, що намічаються нами для економічного відродження України, приведуть до раптової та різнобічної д і ф е р е н ц і я ц і ї українського суспільства, до зростання верств, яких соціальною роллю подекуди буде від'ємною, але на своєму спостереженні європейського життя і зміцнення нових держав після війни ми передсвідчилися, що ці верстви являються державно-творчим елементом і для зміцнення української державності вони матимуть лише позитивне значіння.

Таким чином, принцип «етатизму», яким так тяжко хворіє життя багатьох держав сучасності, повинен в економічному житті майбутньої України, особливо що-до продукційного процесу, бути обмежений потребами безпосередньої доцільності, а втручання держави в економічні відношення мусить мати характер лише співробітництва і, головне, захисту соціальної справедливості. При такому напрямкові економічної праці держави, вона стоятиме на належній висоті та матиме необхідний моральний авторитет і найменше воріт для входження туди корупції, цієї гангрени сучасного, особливо післявоєнного, суспільного життя навіть європейських країн. Про совітську систему нема чого і говорити, бо, за даними власне совітської преси, вся вона просякнена з низу до гори корупцією та зловживаннями різних узорів та гатунків.

В згоді з цими засадами в економічному будівництві України має бути відродженим ніколи не завмиравший в свідомості українських народніх мас принцип приватної власності як на здобутки праці людини, так і набуті нею засоби продукції. Силою закону та державного захисту всяка власність, що набута законними шляхами, мусить бути забезпечена нарівні з всіма іншими правами людини. Само по собі зрозуміло, що самий порядок та процедура відродження цього основного інституту при сучасних умовах України представлятиме багато труднощів, але при тій умові, що це відповідатиме бажанням народніх мас, ці труднощі легко буде перебороти.

Для тієї схематичної концепції українського економічного відродження, що ми намічаємо, дуже важливе значіння має питання про взає-

мовідношення сільського господарства та індустрії, і то в першу чергу вважаючи на велике аграрне перенаселення України. Сучасна совіська влада, у згоді з своїми загальними соціально-політичними принципами, пререгинає справу в бік як найдалі йдучої індустріалізації країни. З цим би можливо до де-якої міри і погодитися, але при умові, щоб ця індустріалізація забезпечувала дійсно зростання добробуту населення та сприяла нормальному розвитку продукційних сил країни. А це все під сучасну пору може мати місце лише при забезпеченні нашої індустрії ринком, і то в першу чергу внутрішнім. Іншими словами, справа йде про підвищену покупну здібність нашого сільського населення, тому і проблема нашої індустріалізації, як і вся проблема економічного відродження, в найбільшій мірі все-ж таки зв'язується з сільським господарством.

На нашу думку, Україна в ближчому майбутньому залишиться хліборобською країною, де добробут її населення залежатиме в першу чергу від розвитку і продуктивності її сільського господарства. Для України не являються небезпечними ті загрози, що так пригнічують сучасний хліборобський світ під впливом аграрної кризи. По-перше, вони суть тимчасові і мусять протягом часу розвіятися, а по-друге, і це є головне, природні умови України як кліматичні, так особливо ґрун - т о в і, при яких вона має найродючіші ґрунти у всьому світі, утворюють з України край, так мовити, самою природою призначений для хліборобської культури, край, в якому, завдяки природнім ресурсам, закладені джерела спеціальної диференціальної ренти, яка дає нам можливість як найуспішнішої конкуренції на світовому ринкові.

Отже, вважаючи на це все, ми мусимо завжди пам'ятати в наших економічних планах, що центр економічного відродження України лежить в розвитку продуктивності її сільського господарства, що завжди буде опорою державного бюджету та забезпечить українській державі сприятливі умови торговельного її балансу.

Що-до індустрії і промисловости, то для неї повинно бути одведене поважне місце, але, по думці проф. А. Скворцова, бути в межах використання в першу чергу природніх ресурсів України та по зв'язку з переробкою продуктів сільського господарства. Тільки в таких умовах вони матимуть економічно-творчий, а не паразитарний характер як для державної казни, так і для населення.

III .

Звертаючись тепер до детальнішого розгляду тих питань, що зв'язані з сільським господарством, ми повинні перш за все зауважити, що будівництво в цьому напрямкові зараз має одну велику перевагу в тому, що українська земля знаходиться цілком в українських руках. В огні революції згоріли раз назавжди права на землю тих верств і тих категорій власників, що були завжди опорою денационалізації, що в епоху відродження української державности ставили для нього найбільше перешкод та постійно демонстрували свою до неї ворожість та прихильність до «єдиної і неділимої», якої

вони були найвірнішими синами. Не нам дбати про їх втрачені права, ми повинні брати за вихідну точку те, що мається зараз.

В загальних лініях сучасне сільське господарство має такі основні форми що-до характеру користовання з землею, яка є вся націоналізована. Ці форми одночасово являються також і сучасними категоріями землеросподілу: 1. Радгоспи, державні маєтки, лишки бувших панських, які почасті перебрали на себе народне-господарську функцію великого власницького господарства, а саме бути осередками агрикультурного поступу, виробляти сировину для сільсько-господарських технічних підприємств, давати великі лишки товарних с.-г. продуктів для споживання міст та експорту. 2. Колгоспи, новоутвори останнього часу, що мають завданням перетворити дрібне селянське господарство у велике підприємство з метою підвищення його продукції та спеціалізації сільського господарства. 3. Індивідуальне господарство тих дворів, які, не дивлячись на терор колективізації, до колгоспів не пішли. 4. Ріжні форми і види громадського та комунального господарства. Найкращим, з теоретичного погляду, відношенням до цих всіх форм було б залишення їх всіх так, як вони витворились, з тим, щоб повільно на ґрунті широкої аграрної реформи, відповідаючої бажанням народніх мас, перетворити їх в щось нове.

Фактично буде стояти справа не так. Процес стихійного, революційного нового землеросподілу є неминучий і ніякі сили не в стані будуть його затримати. Можливо подбати, щоби він одбувся з мінімумом загиб. лі національного майна і з найбільшою охороною «радгоспів».

Той новий землеросподіл, в якому залишаться лише рештки сучасної совітської системи і який в основі буде знову мати індивідуальне дрібне господарство, мусить бути переведений в сталий; що служите базою для дальшого розвитку нашого сільського господарства. Основами цього сталого порядку, на наш погляд, мають бути такі головні засади: перше за все мають бути відновлені повні права земельних громад та селянського двора, як основних одиниць нашого землеросподілу; по-друге, має бути відновлений принцип права приватної власности на землю тих селян, що фактично посідатимуть землю, з правом спадщини та перепродажу землі.

Цими основними засадами мається на увазі утворити в нашому сільському господарстві міцну базу трудового господарства, яке, при допомозі кооперації, являється і найбільше справедливою в суцільному відношенні формою з землеросподілу і найбільше продуктивною організацією сільсько-господарського підприємства. Воно також являється найкращою гарантією того, що коло землі збираються ті елементи, які з неї можуть добути максимум соціального та продуктивного ефекту.

Само по собі зрозуміло, що для цього і держава має прикласти багато зусиль і старань. Так, мобілізація вільна землі має бути обмежена раціональними нормами, щоби не допустити земельної спекуляції, яка так характерна для післяреволюційних епох, та не

дозволити зкупчення землі в руках нових «кулаків», а систематична внутрішня колонізація, поруч з державно-громадським землевлаштуванням та регулюванням аренди, допоможуть утворити органічно працюючий земельний лад, що сприятиме підбору коло землі тих елементів хліборобського населення, що мають найбільший хист в хліборобстві і які провадитимуть його з найбільшою народне-господарською користю.

Маючи на увазі, що соціальні вимоги справедливості в сільському господарстві найкраще досягаються трудовим господарством, яке уявляє з себе форму підприємства, де експлоатація людини людиною зведена до мінімуму, в внутрішня колонізація відчиняє доступ до землі соціально зкривдженим шарам селянства, ми нашу систему з повним моральним правом можемо протиставити всякого роду системам «з мельного рівнення», яке по сучасному досвіді привело до «рівнення» в злиднях та в голоді.

Не в бік постійного поділу землі та шукання якихось то ідеальних землеросподілів повинна бути спрямована як державна думка, так і енергія селянства. Ніякий самий досконалий землеросподіл справі не допоможе, доки хліборобство стоятиме у нас на тому рівні продуктивності, на якому воно знаходиться зараз. Через це питання про підвищення агрикультури та продуктивності сільського господарства, про його інтенсифікацію, при котрій більше б витрачалося праці коло землі та ця праця краще б оплачувалась, під сучасну пору у нас, на Україні, мають незрівняно більшу вагу, як питання землеросподілу. Тому агрономична допомога, розвиток народньої сільсько-господарської освіти, розвиток сільсько-господарчого досвідництва та поширення сільсько-господарської кооперації являються може найважливішими державно-громадськими завданнями економичної відбудови, як які-будь інші.

Само по собі зрозуміло, що інтенсифікація сільського господарства поруч з своєю безпосередньою користю, підвищенням продуктивності його, матиме ще тако-ж і ті позитивні наслідки, що зменшуватиме гостроту аграрного перенаселення, але це процес дуже повільний і треба не забувати того, що одною з перешкод для інтенсифікації являється теж саме перенаселення. Тому нам дуже уважно доведеться віднести до проблеми лишків нашого хліборобського населення і не відступати перед необхідністю допомоги їм — шукати примінення своєї праці по-за межами України. І коли ця еміграційна допомога буде організована планомірно та з додержанням принципів національної дисципліни, то така еміграція може прислужитися тако-ж і до економичного розвитку метрополії.

Ще більше значіння матиме в цьому напрямкові, а тако-ж і для розвитку продуктивності сільського господарства, раціональна індустріалізація країни. Окрім того, що вона з кожним роком може все більш і більш відтягати від землі зайві там робочі руки, вона тако-ж сприятиме збільшенню і поширенню внутрішнього ринку на продукти сільського господарства і то як раз на продукти інтенсивного господар-

ства, продукти скотарські, городницькі і т. ин. Тому-то органічний розвиток нашого сільського господарства є безпосереднє зв'язаний тако-ж і з розвитком нашої індустрії та промисловости.

Проф. К. Мацівч.

(Далі буде).

Нове товариство.

Після довгих і марудних старань, створилося нарешті нове об'єднання б. військовиків, тим разом запорожців, під назвою «Товариство Запорозьців Армії Української Народної Республіки».

30-IX і I-X — 1931 року, себ-то напередодні і в день свята Покрови Божої Матері, патронки Запорозької Січі, а за наших часів — Запорозької дивізії, відбувся в Калші з'їзд б. запорожців.

Завданням з'їзду було перевести в життя організацію взаємодопомоги воякам Запорозької дивізії, що розкинуті мало не по цілій Європі, щоби в цю тяжку хвилину загальної економічної кризи, яка особливо тяжко відбивається на нашій еміграції, нести поміч чи то матеріальну, чи то підшуканням праці тим воякам, які цього потребуватимуть.

У з'їзді взяло участь до 47 чоловік, по-між котрими значну частину склали бувші запорожці, яких було у свій час перенесено до інших дивізій; вони брали участь на правах «побратимів», себ-то — з правом срадного голосу. З огляду на те, що представники від запорожських організацій з по-за Польщі не могли особисто прибути на з'їзд, їх репрезентували за їхніми дорученнями ті запорожці, що знаходяться в Польщі. Так, запорожські організації в Чехії репрезентував п. Мальців, запорожські організації у Франції, які очолює полковник Дубовий, репрезентував сотник Авраменко.

З'їзд відчинив командір дивізії генерал-хорунжий Базильський.

До президії з'їзду обрано було генерала Базильського на голову, на його заступників — підполковника Чубенка та сотника Аврамска; на секретарів — підполковника Скрипку та сотника Барила. На почесного голову було одногослоно запрошено п. військового міністра УНР генерального штабу генерал-хорунжого В. Сальського.

Потім з'їзд ушанував пам'ять полеглих вояків-запорозьців, після чого перейшов до вислухання привітань.

Голова з'їзду оголосив привітання від п. Головного Отамана Військ-УНР Адрія Лівницького, яке з'їзд вислухав стоячи, та ухвалив негайно вислати йому привітальну телеграму.

Далі виголосив привітання п. військової міністра генерал-хорунжий В. Сальський, зпочатку від імені уряду, а далі особисто від себе, як бувшого командира Запорозького Корпусу, з яким пережив чимало трагічних і славних моментів боротьби.

Далі виступили з'їзд: генерал Вовк, генерал Загородський, генерал Пузішкий та представники різних організацій та установ Станиці. Окрім того було зачитано цілу низку привітань од різних емігрантських організацій та поодиноких осіб, в Польщі чи по-за нею сущих, що з тих чи інших причин не мали змоги особисто прибути на з'їзд, але думками своїми були разом зі своїми колегами.

Наступною точкою порядку денного було відчитання реферату підполковника Мальцева під заголовком: «Про новітніх запорожців», в якому автор подав історичний нарис діяльності запорожців, починаючи від Запорозького Загону в 1917 році, потім Запорозького Корпусу, Запорозької дивізії, знову Запорозького Корпусу, Запорозької Групи, і нарешті знову Запорозької дивізії. Багацько уваги автор присвятив змальован-

ню утисків закорожців, як свідомої національної частини, підчас гетьманату в 1918 році та поважної ролі запорожців в повстанню проти гетьмана.

По рефераті було обрано з'їздом статуту комісію в складі 5 запорожців, завданням якої було на підставі різних проєктів виробити статут Т-ва, і було оголошено перерву на обід.

Після перерви з'їзд розглянув проєкт відзнаки для членів Т-ва, яку ухвалив у засаді.

З огляду на незакінчення в той час праці статуту комісії було виголошено підполковником Чубенком змістовний реферат про стан селянства і робітництва в ССР, зокрема на Україні.

Потім з'їзд вислухав доповідь статуту комісії та перейшов до зачитання по пунктам проєкту статута, якого з певними змінами й було ухвалено.

Вже пізно вночі з'їзд перевів вибори керуючого органу Т-ва — Генеральної Ради та Ревізійної Комісії.

До Генеральної Ради обрано: на голову — генерал-хорунжого Базильського, на членів: полковників: Литвиненка, Алмазова, Чубенка-Дубового; на заступників: підполк. Сьдипку і підполковника Моїсєенка.

На другий день, себ-то — 1-Х-1931 року, відбулася урочиста служба Божя в Станичній церкві, на якій були присутні всі члени з'їзду. Урочиста відправа служби Божої в українській мові станичним церковним причтом, милозвучність співу станичного церковного хору — справили як найкраще враження на учасників з'їзду. Після служби Божої відбулося спільне фестографування.

О 16-й годині розпочався спільний обід. Перший тост, за Голєного Отамана, виголосив генерал-хорунжий Базильський, причому було проспівано «Ще не вмерла Україна». Далі слідували тости за бувших командирів запорожців — генерал-хор. В. Сальського, генерал-поручника М. Омеляновича-Павленка (старшого), від якого як-раз під час обіду надійшла привітальна телеграма, і ціла низка інших тостів. Обід затягнувся аж до пізнього вечора, завдяки тій родинній атмосфері, що панувала під час його.

Від'їздили запорожці під милим враженням відновлення спільної військової родини, зачерпнувши свіжих сил для продовження боротьби як з життям, так і за українську справу, для якої вони багачко разів наражали на небезпеку своє життя і вписали чимало славних сторінок до історії української визвольної боротьби, як і зараз, в умовах вимушеної перерви, провадять посильну боротьбу за ту-ж, так дорогу для них справу.

Хоч з часу з'їзду минає вже 4-й місяць, вважаю за свій обов'язок подати цей допис, з метою зафіксувати в історії української еміграції і цей з'їзд, і це Т-во, що поставило собі таке важливе завдання: стати на власні ноги, власними силами виборювати краще майбутнє, щоби бути готовими в слушний час стати до боротьби за вільну незалежну батьківщину — Україну.

Учасник.

Володимир Подоляк.

28 грудня минулого року після тяжкої і довгої хвороби скінчив життя своє на чужині Володимир Подоляк, б. поручник армії УНР і член відділу УЦК у Слонімі.

Покійний народився в 1895 році в м. Тульчині, Брацлавського повіту на Поділлі. Тут провів він свої юнацькі літа, тут же працював він пізніше, по закінченню середньої комерційної школи, на посаді поштового урядовця.

Володимир Подоляк † 28. XII. 1931.

Підчас світової війни він змушений був вступити до російської армії, з якої пізніше й перейшов до армії української, перебуваючи в різних її частинах і беручи активну участь в боротьбі за визволення України. На короткий час залишає покійний лави українських борців в періоді гетьманщини. На заклик Головного Отамана Симона Петлюри, — Володимир Подоляк вступає знову в ряди українського вояцтва, до кулеметного куріня в Тульчині. Від цього часу він уже стало перебуває в рядах армії УНР.

В часах інтернування зустрічаємо його в Каліші. Смерть застала його на становищі адміністратора шпиталю в Слєжимі, де й поховано його 30 грудня м. р.

Вічна йому пам'ять!

З міжнароднього життя.

— Женевська світова конференція.

Другого поточного лютого в Женеві, під егідою Ліги Націй, зібралася таки довгожданна ун версальна конференція що-до обеззброєння. Одкрите її назовень з великою помпою

Імпозантна вже сама кількість учасників. Коли до їх складу зачисли-

ти й журналістів, та всіх людей, — і то дуже видатних і впливових політиків. Зі'їхалося там по-над три тисячі. І голова конференції мав право зробити у своїй вступній промові пишну заяву про те, що в залі засідань присутні представники 60-ти державних влад, які репрезентують волю 1.700 мільйонів світового населення, тоб-то коли не зовсім ціле людство нашої планети, то в кожному разі всю його цивілізовану і державно упорядковану більшість.

Так само імпозантні і завдання, що їх Ліга Націй поставила перед конференцією. Її мета — знайти нову формулу міжнародного життя, яка б дала можливість усім державам світу, коли не цілком обеззброїтися, то принаймні — не вживати військової сили в зносинах між собою, не використовувати її у боротьбі за свої хоч які великі національні інтереси. Не дурно тому згаданий голова конференції, одкриваючи перше її засідання говорив навіть про «Землю Обитовану», до якої під його провідом конференція має завести вже сучасне людство. А світова преса, в свою чергу, розважаючи над тими чи іншими можливими наслідками конференції, підкреслює, що вона або одчинить двері до нової епохи або відкине міжнародні взаємовідносини до того стану, що був перед великою війною та який і викликав оту війну.

Звичайно, на сьогодні рано ще начеб-то зважати, чи матиме конференція у своїй праці які-будь успіхи, чи ніяких. Але вже й зараз можна ствердити, що розпочато її при не дуже-то сприятливих ознаках.

Як відомо, конференція призначена була на поточний лютий ще минулого року. Про її прискорення дбали особливо німці, підтримані Сполученими Штатами, Італією, СРСР та почасти й Англією, яка мала ще тоді владу Labour Party. Сподівалися були, що до лютого місяця буде злагоджено багато підготовчих справ, що розчистять шляхи до конференції, утворивши коли не в цілому світі, то принаймні в Європі, атмосферу безпечности й довір'я, таку необхідну для справи обеззброєння.

Головною з тих справ мала бути справа репарації та міжнародних боргів, зв'язаних з великою війною. І от як раз оця кардинальна для європейського спокою справа, з причин, про які говорилося свого часу на цьому місці, не тільки не була в той чи інший спосіб вирішена, але зайшла до такої безнадійної сліпої вулички, з якої начеб-то впрост жадного виходу немає. Не відбулася навіть нарочито для того скликана конференція в Ліз'ані. Призначено її було спочатку на 18 минулого січня, перенесено потім на 25, а напередодні відкриття — відкладено на неозначений час. І замість атмосфери безпечности і довір'я в європейських взаємовідносинах зродилися неспокій, тривога та янесь жахливе стихійне передчуття грізних збройних конфліктів десь на берегах Вісли, а може й самого Рейну.

Досить булоб уже і одної вказаної репараційної несподіванки, аби підірвати цілу працю конференції, але — одна б да не ходить. Друга несподіванка прийшла, як відомо, слідом з першою, з далекого сходу Азії. В-осени почався, тягнеться ще й досі, збройний конфлікт у Манджурії, на початки самої конференції припали жорстокі бомбардування японцями китайських міст — Шанхаю, Нанкіну та інших; десь на обрії майбутнього — не такого вже, може, й далекого, повстас образ совітсько-японської війни, а за нею й млиста поки-що примара великої боротьби за Тихий океан.

В такій атмосфері і при таких зовнішніх умовах розпочато Женевську конференцію що-до обеззброєння. Але не лише ці, так мовити, об'єктивні моменти не віщують для неї нічого доброго. Про те саме говорять і великі, чисто внутрішні хиби її. По-перше, вона була небажаною для багатьох великих держав, які, знаючи чи передбачаючи міжнародні обставини, вважали конференцію невчасною, на сьогодні не потрібною, а може навіть і шкідливою. Конференції не хотіли, подекуди навіть боялися її, але ні одна держава не зважилася взяти на себе ініціативу її відкладу, бо знали всі дуже добре, що на них буде кинута цілий одіум того чину, що буде їх оголошено ворогами світового замирення, імперіялістами, захватчиками, насильниками і т. ин. Ці настрої існували увесь час підготування.

конференції; банкрутство репараційних пересправ та японсько-китайські бої лише підсилили їх та виправдали. Але її після того європейська дипломатія не зважилася підняти питання про відкладення конференції. І на запити преси: чому не відкладають? — знаходила таку нікчемну відповідь: не можна цього зробити, бо далекі заокеанські держави вирядили вже свої делегації і не годяться, мовляв, їх вертати з дороги назад.

Вказані причини (і де-які інші, як занепад соціалістичної влади в Англії, демісія многолітнього міністра закордонних справ Франції Аристида Бріана, гостре підвищення гітлерівського руху в Германії) відбулися на самій структурі конференції. По-перше, вона, так мовити, зосталася без голови і без душі. Душею її був Аристид Бріан, тепер майже приватна, хвора людина; до Женеви він не поїхав і тому, що фізично не міг, і тому, що, власне кажучи, зараз немає йому що там робити.

Головою конференції було обрано англійського міністра закордонних справ, але на сьогодні той міністр могутньої держави став звичайним Артуром Гендерсоном, середнім журналістом і таким же політиком, якого виборці не пустили навіть до парламенту. Усі були певні того, що від головування він одмовиться, але він того не вчинив, спосилаючися на фікцію, що його, мовляв, вибрали не як міністра, а як Артура Гендерсона. Формально — рація за ним, але по суті явна річ для всіх, що Гендерсона вибрали не тому, що він Гендерсон, а тому, що був він міністром.

З цим епізодом, однак, в колах конференції не тільки замирилися, але й стали задоволені. Бо, оскільки рік тому багато дипломатів зайняли б охоче місце Гендерсона, остільки зараз, як здається, ніхто йому не заздрить. Сам же Гендерсон так тримався за своє місце, що приїхав до Женеви, не поправившись ще навіть од недавньої недуги, німецький засів на своєму президентському креслі, не маючи сили навіть встати, аби прочитати свою вступну промову. Німецький не тільки фізично, але й безрадий взагалі, без авторитету і без впливів у женевському оточенню, не підтриманий як видно, навіть і англійською делегацією, що складається виключно із його політичних переможних противників. Не відущє тому нічого доброго його головування ні йому самому, ні конференції.

Непорозуміння й неприємності зачались зразу ж з моменту приїзду до Женеви. Ще в Англії, задовго до конференції, склав Гендерсон свою першу президентську промову. Ділової промови скласти він не міг, бо виявилось, а на диво, що конференція не має навіть підготованого порядку денного. А якогось іншого, скажемо, ідеологічного виступу, що виліз би на розум і чуття світових дипломатів, Гендерсонові не було сили створити. Перешкодили йому в тому його неталановитість і його політичний обрій, обмежений, як він часто трапляється в англійських соціалістів, з одного боку, постановами II Інтернаціоналу, а з другого, — заученими сентенціями із Б.б.лії.

Написану промову привіз Гендерсон до Женеви і згідно з ustalеним звичаєм передав її на перегляд до Секретаріату Ліги Націй. Стався зараз же контакт між ним і секретарем Ліги. Виявилось, що в своїй президентській промові Гендерсон, замість того, що би викласти об'єктивно цілу справу, ззначивши розходження та точки для обмірковування, мав намір виголосити лише свій персональний погляд на діло обезброєння, а з протилежним йому думками вступив у різку полеміку, передіраючи начеб-то наперед, що можна, а чого не можна говорити й робити на конференції. Секретарь Ліги Націй викреслив усе оте з промови, де-що вставив, і голова конференції, не підтриманий ким-будь, мусів перед тим скоритися і прочитати свою промову так, як її було перероблено чужими руками.

Вражіння від усього того було дуже несприятливе. За мертвої тиші Артур Гендерсон перейшов залу засідань, щоб сісти на своє місце голови. Сидючи, прочитав він своє вступне слово, яке, на думку газетних кореспондентів, нагадувало статтю з якоїсь застарілої енциклопедії; слухали його мовчки, але не уважливо, а коли скінчив, начеб-то за те саме, що він так скінчив, подякували кількома оплесками. Широка європейська преса не

зважила навіть потрібним передати цю промову *in extenso*, а витягла з неї лише три пункти, які, на думку Гендерсона, мають заступити собою невитотований для конференції зміст її денного порядку.

Вони такі:

1. Ми повинні прийти до загальної згоди що-до чинного програму всіх практичних пропозицій, які мають забезпечити негайно видатні зменшення та обмеження національного озброєння всіх держав.

2. Ми повинні поставити своєю метою, що ніяке озброєння не може вимкнутися за межі договорів, згідно з якими всі представлені тут нації мусять ставити собі спільну ціль — здійснення універсального беззброєння.

3. Ми повинні забезпечити тяглість нашого поступу в напрямі означеної далекої мети, і не знижуючи в який-будь спосіб вагу щасливих наслідків, досягнутих нашими сьогоднішніми зусиллями, вирішити скликати аналогічні конференції в раціонально близьких один до одного проміжних часу.

З таким блідим, не закресленим і властиво чисто словесним, а не діловим порядком денним конференція що-до обеззброєння розпочинає свою працю. Праця та обчислена була свого часу на кілька місяців, але тепер змінилися люде, настрої і обставини. Учасники конференції думають, не стільки про «мир всього миру», скільки про те, як слушно, хоч і іронічно зауважив кореспондент одної паризької газети, щоб обезброїти свого сусіду, самому залишитися з повною зброєю. Тому вряд чи конференція доживе такого довгого віку, як їй було то призначене. Бо ж коли над замиренням треба працювати місяці, то для того, щоб пересваритися, не треба так багато часу, це ясно всім і кожному. Можна тому сподіватися, що конференція використає пункт третій Гендерсонового порядку денного і через певний час розійдеться, призначивши на якоесь майбутнє скликання «аналогічної конференції». Тим буде врятоване «лице» світової дипломатії, а питання війни, зброї та замирення вирішене буде по-за конференцією так, як то продиктоване буде реальними інтересами і реальним взаємовідношенням сил великих світових держав. І то скрізь — і в Європі, і по-за нею, в тій самій Азії і на Тихому океані.

Observer.

З преси.

Не раз підкреслювали ми те значіння — не тільки внутрішнє, — яке має праця і навіть саме існування організації української еміграції на чужині. Своїм життям і виступами прилюдними вони привертають увагу чужинців до нашої справи. Газети обійшла звістка, що на святкування дня нашої державности, 22 січня, Українською Громадою в Берліні цього року озвався своїм привітом і канцлер германський Брюнінг. З цього приводу статтю «Le chancelier Brüning et l'indépendance ukrainienne» знаходимо ми у впливовій французькій газеті «Le Temps» (ч. 25727 з 2. II); спеціальний кореспондент газети в дописі з Варшави, говорить про

«Церемонію урочисту, яка мала місце в Берліні 22 січня на спомин про річницю проголошення української незалежности. Справді бо, в Києві 22 січня 1919 року було урочисто проголошено з'єднання в одну державу незалежну всіх провінцій українських, включаючи і Галичину Східну, яка складає тепер три польські воєводства — Львівське, Станіславівське і

Тарнопольське і яку в політичних колах українських називають Західною Україною.

«Це свято спомину організували Українська Громада в Берліні, Товариство німецько-українське і Німецький Інститут для вивчення міжнародних питань, точніше für Grenz und Auslandsangelegenheiten». Під час урочистости по-за відповідними промовама прочитано прихильні листи, які вислали різні особи, і найбільшої уваги гідний лист канцлера Брюнінга.

Подаючи ці відомості, поважна французька газета подє від себе:

«Цей факт підкреслює ще раз ту твердість, з якою Германія стежить за українським питанням, чи то вона шукає сотворити в незалежній Україні пункт опору для політики широкого розмаху в перетвореній Європі Східній, чи то вона задовольняється тими вигодами непрямыми, але негайними, які їй приносять для її політики підтримка меншостей агітацією, що провадиться в значній мір завдяки їй в польських провінціях з мешаною людністю Східньої Галичини».

Так чи інакше, і привіт канцлера, і та увага, яку цьому присвячує французька газета, показують, що українська справа вже міцно ввійшла в орбіту міжнародню.

Не спинятимемося докладніше на міркуваннях і припущеннях французької газети. Коли та звістка, яку наводить вона, відповідає дійсності, то вона в кожному разі не позбавлена симптоматичного значіння.

І цілком справедливо «Bulletin du Bureau de Presse Ukrainien» (ч. 110 з 24 січня с. р.) з цього приводу зауважує:

«Починаючи з трактату Рапальського, що його доповнено було в Берліні аналогічним трактатом з совітською Україною, уряди Германії один за другим завжди виявляли велику байдужість чи навіть холодність до справи незалежності України».

«Отже можна себе спитати, чи слід бачити в жесті канцлера Брюнінга просту вичливість чи це справді початок зміни політики німецької, чисто совітофільської і русофільської до цього часу».

Закінчення справи „паціфікації“ в Раді Ліги Націй.

Подаємо нижче переклад висновків з доповіді японського представника в справі відсімих подій в Галичині в-осени 1930 року. Доклад той разом з висновками ухвалила Рада Ліги Націй в засіданні 30 січня с. р.

1) Роблю внесок, щоб Рада Ліги підтвердила і пристала на тезу польського уряду що-до небезпеки, яка існує, коли системи охорони меншостей Лігою Націй вживають з метою зловмисної пропаганди проти даної держави і на користь даних, тенденційно вигаданих. Я додав би до

того, що дослід документів, які торкаються цієї справи, викликає в мене підозріння, що документи ті не такого порядку, щоб могли оборонитися перед тим закидом.

2. Докладні інформації, які подав польський уряд і які торкаються загального становища української меншости, а саме ті, що їх викладено в ноті з 6 червня 1931 року, відхиляють, на моє переконання, думку, ніби-то уряд польський мав намір прикладати що-до української меншости політику систематичного гноту і сили. Твердження те має, здається мені, особливу вагу, бо воно дозволяє дати річеву оцінку, яку б належало прикладати до фактів, що їх Рада має перестудіювати.

3. Коли розглянути документи, що їх представлено Раді Ліги Націй, то можна ствердити, що революційна і терористична акція, яка вибухла минулого літа на території Східньої Галичини, а саме влітку 1930 року, була зорганізована де-якими українськими націоналістичними організаціями. На тім місці вважаю за свій обов'язок висловити жаль, що такого роду акція вдалася під оборону національних меншостей з боку Ліги Націй. Рада Ліги Націй не ухилилася від оцінки вельми тяжких наслідків, які б могли виникати з такого поступовання і не залишить без осуду виразного і формального всяких спроб гвалту і терору без огляду на їх походження, коли хоче вона загарантувати пошану для прав меншостей.

4. Не входячи в докладний аналіз кожного з численних фактів, які являються предметом петицій, предложених Раді Ліги Націй, є прістє річчю неможливою не бачити в них ознак, нехай переходових, які не у всьому згодні з гарантіями, що їх мали забезпечити національним меншостям, коли установили систему опіки над ними з боку Ліги Націй. Я вже висловив свій жаль що-до становища гідного не тільки вболівання, але і осуду, та я хотів би одначе разом з тим додати, що такі випадки не оправдували з боку влади тих вчинків, на які вказують відомості. Про те я щасливий, коли можу подати до відома Ради, що сам уряд польський, свідомий своєї відповідальности і дбаючи про охорону своїх справжніх інтересів, не ухилився вжити певні санкції, які послужать, без сумніву, для того, щоб уникнути повторення випадків, що ними тепер займається Рада. Отже одного офіцера і багато рядових покарали військові суди карою од 4 до 18 місяців в'язниці. 11 офіцерів і певне число поліціантів присуджено на ріжні кари адміністративні. Звільнено з служби 8 офіцерів і 8 поліціантів. Проте, з другої сторони, не можу не висловити жалю, що уряд польський не вважав за можливе уділити відшкодування невинному населенню, яке зачеплено надужиттями.

Декларація, яку польський міністр внутрішніх справ зложив сеймовій комісії 16 счня с. р., являється, на мій погляд, корисною ілюстрацією політики, що її уряд польський має намір прикладати до української меншости. Хотів би висловити найгарячіше бажання, щоб уряд польський тримався тієї лінії поступовання стало і щоб політика порозуміння зустріла з боку заінтересованої людности повне зрозуміння і ширий дух лояльности. То бо умова конечна, щоб політика та принесла овочі, яких всі ми од неї сподіваємося. («Gaz. Pol.» ч.31 з 31. I. с. p.)

З широкого світу.

— В Женеві відкрилася інтернаціональна конференція розбросня. Французькі делегати на цій конференції псдали прісєкт ствернення зрмі Ліги Націй.

— Зроблено атентат на губернатора Бенгалії. Стріляла 5 рєз індійська студентка Біма Дева на университетському зібранні. Губернатор сер Стенлі Джексон не був рєнсний і навіть не приплинив промови, яку виголошував.

— Перед від'їздом Літвінова до Женеви, більшовики повідомили швейцарський уряд про те, що емігранти готують на нього атентат. Як виявляється, що брехню видумало ПІУ для того, щоб швейцарський уряд заборонив приїзд різних делегацій емігрантів на конференцію розбросення.

— Швейцарський уряд дав дозвіл на приїзд на конференцію розбросення представника «Известий» Радека лише після спеціального прохання Ліги Націй.

— Латвія підписала з більшовиками пакт про не-напад.

— Норвезько-більшовицькі переговори в справі уложення торговельного договору остаточно припинено.

— Японці продовжують наступ на Чапай коло Шанхаю. Форт Ву-Сунг бомбардує японська ескадра; японці і хинці стягають значні сили на поміч тим, що вже загрожувати в бій.

— Заарештовано сина Ганді.

— В Чехословаччині на 1 лютого нараховувалося 580.000 безробітних.

Леонід Наркізович Дороцінковський

урядовець армії УНР, член відділу УЦК в Битькові, спочив у п'ятницю 15 січня 1932 р. по коротких, але тяжких терпіннях, — про що, в глибокому смутку погружена, сповіщає наше громадянство колонія українських емігрантів в Битькові.

Народи впадали в неволю
здебільшого з власної вини.

Г. Масарик.

Українці - громадяне! На складах у чужих людей 13 років нерухомо лежать твори нашого видатного поета. Їм загрожує знищення. Діло національної чести — всі книжки негайно купити,

Три книжки О. Олеса: «На Зелених горах», «Чужино» і Поезії т. V. коштують: у Франції — 25 фр. франц., у Чехословаччині — 30 к.ч., в Польщі — 5 зл., в інших країнах — один долар амер. Ціни визначено — з пересилкою.

Замовлення і гроші надсилати на адресу Бюро: Revnice u Prahy, Viktor Prychod'ko, Tchecoslovaquie.

Хроніка.

3 Великої України.

— Бюджет совітської України визначено лише в сумі 870 мільйонів карбованців, з яких призначається 245,3 міль. карб. на народне господарство і 476, 7 міль. карб. на соціально - культурні заходи («Пр. Пр.» ч. 25 з 30. І).

— Ліквідація неписьменности. На заводі ім. Лепсе у Києві з 64 неписьменних школу відвідують лише 22, і то між ними є 12, які є уже трохи грамотними і в число 64 не входять. Робітники школу відвідують погано і до навчання ставляться не серйозно.

— У трамвайному парку в Києві немає школи 2 року для малописьменних, де б вони могли вчитися після школи 1 року. Ні комсомол, ні заводський комітет не уділяють ліквідації неписьменности належної уваги. («Пр. Пр.» ч. 23 з 28. І).

— «Робселькорівські рейди». Треба думати, що селяне залишають собі трохи хліба при так званих хлібзаготівлях в той спосіб, що не вповні вимолочують снопи. Солому потім перемолочують ще раз і таким чином мають щось збіжжя і для себе.

В зв'язку з цим совітська влада організувала по селах спеціальні «робселькорівські рейди». «Робселькорівські бригади» роз'їжджають по селах, примушують селян молотити при них ще раз солому і забирають останнє зерно. («Пр. Пр.» ч. 22 з 27. І).

— Українські заводи працюють на «Урало - Кузнецький комбінат» на Московщині. У Києві відбулася конференція українських заводів, що працюють для Урало - Кузнецького комбінату. На цій конференції виявилось, що заводи Києва й Правобережжя «в основному вчас-

но виконали замовлення 1 черги, а ряд підприємств і дочасно». Відмічається закінчення будівництва українськими підприємствами двох домен Магнітгорську, двох батарей коксових печей, першої черги центральних електростанц. і т. д. На 1932 рік намічено зробити на українських підприємствах для Урало - Кузнецького комбінату ще 4 доми, 12 мартенів, 2 блюмінги; на 1933 рік — 2 доми, 28 мартенів і т. д.

— Київські заводи збов'язалися додати київському залізничному вузлові дуже потрібне чавунне литво. Але відстають поки що з допомогою транспорту заводи «Більшовик» та «Червний Двигун». Деякі заводи, як «Ленкузня», наприклад, мають для київського вузла виготовити усього лише 500 гальмівних колодок до паротягів серії «Ш», але й того для українських залізниць зробити не в стані. («Пр. Пр.» ч. 22 з 17. І).

— Брак по заводах. Обслідування 4 київської взуттєвої фабрики показало, що до тьвару 1 сорту причислюється лише 48 відс. продукції фабрики. Через низьку сирлисть фабрика має втрат по-денно 8000 карбованців.

— Київський завод «Економайзер» достав замовлення вилити косинці для вагового заводу ім. Дзержинського. Замовлення було дуже спішне, і від виконання його залежав випуск вагонетних терезів. Підчас приймання, однак, всі косинці було забраковано.

На заводі «Економайзер» такі випадки трапляються часто, бо завод систематично випускає недобротне литво. Це «у 4 вищому році п'ятилітки, — році високі якості роботи». («Пр. Пр.» ч. 24 з 29. І).

— Житлові умови інженерів і техніків. Обслідування побутових умов інженерів і техніків на сов. Україні показало, що більше, як 10 відс. інженерів та техніків зовсім не мають житла. В деяких установах цей відсоток сягає 64. («Пр. Пр.» ч. 25 з 30. 1).

З життя укр. еміграції.

У Франції.

— По Союзіві Організації Українських Емігрантів у Франції. 8 лютого відбулося чергове засідання Генеральної Ради Союзу. Було заслухано доклад секретаря про 1) листування з громадою в Кан на Рів'єрі, 2) звіт про діяльність громади в Ліоні, 3) інформації про життя української колонії в Діжні, 4) лист від «Офісу Нансен» з підтвердженням одержання від Союзу прохання про асигнування на допомогну акцію українській еміграції у Франції.

По докладу скарбника затверджено видатки і прибутки скарбниці, а також заслухано акт Ревізійної Комісії, яка переглянула всі справи секретаріату і скарбниці Союзу.

— Засідання Ради Паризької Громади відбулося 8 лютого. На цьому засіданні затверджено звіт про улаштування свята 22 січня, обмірковано було заяви про вступ до Громади нових членів, справу з помешканням Громади і т. д. Чергові сходи Громади призначено на 27 лютого.

— «22 січня» в Оден-Тіші. 24 січня с. р. філією Т-ва б. Вояків Армії УНР при участі Українського Т-ва Театрального Мистецтва було влаштовано в салі кафе «Воляжер» свято з нагоди річниці проголошення самостійності України та проголошення соборності українських земель. Свято розпочалося гімном, який виконав хор Театрального Т-ва. Потім паном Дідом було виголошено реферат. Після реферату деклямували пані Прав-

дина й Гаховичева та діти Єлген і Надія Гахович. Далі той же хор, під орудою п. Сидоренка, відспівав декілька пісень. Другий відділ зайняв водевіль «Кум миршник або сатана у бочці» у виконанню якого прийняли участь пані Гаховичева та панове Лисенко, Лисничий та Лук'яненко. Третій відділ заповнено було національними танками під керівництвом п. Суського. Після закінчення програму свята відбувся баль. Присутні, задоволені, поєхоче розійшлися до дому після півночі.

Присутній.

— Українське Товариство Театрального Мистецтва в Оден-Тіші. 17 січня с. р. відбулися загальні збори членів Товариства, на яких було заслухано звіт про діяльність Товариства за минулий 1931 рік. Крім цього звіту заслухано було також грошовий відчит та список майна, придбаного Товариством.

З найважливіших постанов, прийнятих загальними зборами, треба відмітити наступні: 1) висловлення побажання поширення діяльності Товариства і життя заходів що до переведення вистав, концертів і українського балету і в інших міснях зосередження української еміграції; 2) про самодонаткування членів Т-ва одноразовим внеском в розмірі 10 франків на поширення діяльності Т-ва; 3) висловлено подяку голові Т-ва панові Башинському і режисерові пані Ступницькій за їх енергію, умілу й корисну працю, приложену на піднесення на належну височину працездатности Т-ва, та за належне виконання взятих ними на себе обов'язків.

На голову Т-ва одноголосно обрано панову пану Башинського, а на заступника голови — пана Зубинка.

— Рада Ліонської Громади приносить щирю подяку всім жертводавцям та учасникам влаштування дитячої яліни в Ліоні, що відбулася 10 січня б. р.

Чистий прибуток від улаштува-

ної ялинки призначено на українську початкову школу, що має відкритися при Ліснському відділі Бібліотеки ім. С. Петлюри.

У Польщі

— 3 життя клубу «Прометей». 28 січня б. р. в клубі «Прометей» відбувся реферат п. д-ра О. Гурна на тему «Цільовість в національній політиці». Дискусії, які вив'язались в наслідок реферату, перенесено на слідуєчу клубову збірку.

— 3 життя Воєнно-Історичного Товариства. Воєнно-Історичне Товариство вступило за члена до Товариства Прихильників Української Господарської Академії в Подєбрадах.

Товариство запрошено до участі в 2-му українському науковому з'їзді. Передбачається, що делегатом на з'їзд поїде п. ген. В. Змієнко, який на з'їзді має висловити дві теми: «Світогляд ген. М. Юнакова та творення історії» і «Облога м. Ставища в 1664 році» — праця сотн. Шпилінського, яку він ще має бути надрукованою в збірнику Т-ва. Уложена всна на підставі матеріялів, знайдених в Німеччині, оздоблена численними схемами і має історичну вартість.

Оскільки згадується тут працю сотн. Шпилінського, то не можна не згадати і другої його праці — альбом «Українська збройна сила в перебігу історичних періодів» (ун. форми, зброя). До видання цієї праці, яка різнєж має свєю історичну вартість, в свій час було заініційовано грєшеву збірку, яка, одначе, з ріжних причин не повелася. Цілу справу передано тепер Воєнно-Історичному Т-ву. На підписному листі поки що зложили пожертви: п. Барило — 5 зол., п. Шандрушкевич — 5 зол.

На початку лютого вийде накладом Воєнно-Історичного Т-ва окремою книжкою праця п. ген. М. Безручка — «Січові стрільці в боротьбі за державність». Буде всна оздоблена схемами, малюнками та світлинами, і матиме 78 сторінок друку.

Створено редакційну колегію

для редагування журналу «За Державність» і всіх інших видань Т-ва. До цієї колегії увійшли: ген. штабу ген.-хор. М. Безручко (голова), ген. штабу ген.-пор. В. Сінклер, ген. штабу ген.-хор. В. Змієнко, полк. М. Садовський і підполк. В. Євтимович.

Належить рівнож одмити секцію впорядкування і охорони воєнних могил: полк. М. Садовський (голова), М. Косаревський, Д. Гамонів і М. Калінський.

— Корпорація «Запорожжа» у Варшаві 30 січня с. р. скромною, але в той же час урочистою академією вшанувала пам'ять української молоді, що життя своє зложила в трагічній бою під Крутами.

Відчиняючи академію, голова Т-ва п. І. Липовецький звернувся до присутніх з коротким словом, в якому торкнувся значіння Крут в нашій визвольній боротьбі. підкреслюючи значіння їх яко символу і те, що з крові Крут виростають нові покоління местників, та вказуючи на те, що Крути стоять тепер на сторожі почувань української молоді і стали для неї окропленим кров'ю дороговказом її стремління. Останніми словами промовця був заклик до присутніх вставанням вшанувати пам'ять і низько схилити чоло перед тією героїв Крут.

Промовцеві відповідає хор сумною мелодією — «Коли ви вмирали», а далі слідує реферат п. інж. полк. А. Кмети, в якому він, як на кінематографічній стрічці, представив присутним події відродженого державного життя України, які попереджували Крутянський бій, торкнувся самого бою, перейшов далі до сучасного положення на Україні, і то для того, щоби показати присутнім, що коли в майбутньому Крути повторяться, то в них візьме участь не лише гурстка академічної молоді, а міліони українських селян, робітників і інтелігенції, що майбутні крутянці не будуть самітні, що майбутні Крути кінчатся не поразкою, а перемогою. Хор відповідає промовцеві сумною піснею «Спіль, хлопці, спіль...»

На академії серед членів кор-

порації і гостей було переведено збірку на фонд Товариства Прихильників Української Господарської Академії в Подєбрадах.

13 лютого б. р. мають відбутися річні загальні збори членів корпорації. Головними точками порядку денного цих зборів має бути справоздання Управи корпорації і вибір нової Управи.

— **З життя Союзу Українок - Емігранток в Польщі.** 10 січня б. р. Союз Українок улаштував традиційну ялинку для наших дітей. Програм свята уложила культурно-освітня секція Союзу під проводом пані Саліковської.

На ялинці гурток малих артистів передусім відіграв п'єску, після чого діти виконали народні танці та співали українські пісні. Наступно дід Мороз обдарував дівчоручасами, а Український Національний Хор ім. Лисенка відспівав колядки. Нарешті всі діти одержали підвечірок і чай з тісточками.

Як звичайно всі імпрези Союзу Українок, ялинка пройшла з добрим матеріальним успіхом, хоч цього року дітей на ялинці було уже коло 100 душ і, в порівнянні з минулими роками, видатки на мішечки з ласощами і підвечірок зросли подвійно.

По дитячому святі, о год. 22, почалася вечірка для дорослих, яка затягнулася аж до ранку.

В Румунії

— Свято державної незалежності України. 24-го січня в Букарешті, в помешканню Громадсько-Допомогового Комітету Української Еміграції в Румунії, відбулося свято, присвячене даті 22-го січня — проголошенню державної незалежності України і злуці українських земель.

Свято носило характер урочистої академії, відкриваючи яку заступник голови Комітету д-р В. Тренке запропонував вшанувати вставанням пам'ять українських лицарів, що померли, змагаючися за волю України.

Підкресливши історичне зна-

чіння дати 22-го січня, д-р В. Тренке зробив дуже влучне порівняння між тою ситуацією, яка була в час оголошення 4-го універсалу і тепер.

Коли тоді, зазначив промовець, стихія народної анархії йшла за большевицькою демасгою, інтелігенція хиталася між соціальним максималізмом і національним романтизмом, а Європа, в ліпшому випадкові, була байдужою до державних змагань України, а в гіршому — допомагала ворожим до України російським силам, то тепер — завдяки боротьбі на теренах України і організованій праці української політичної еміграції та державного центра Української Народньої Республіки, на чолі з президентом Андрієм Лівичьким — становище всюди змінилося.

Свідомість українських народних мас зросла, еміграція організаційно зміцнилася, а визвольна боротьба України, наш національно-державний рух починає не лише цікавити закордонну громадську опінію, але й здобувати для себе симпатії.

Зовнішніми виявами цих симпатій д-р В. Тренке вважає організацію українських високих і середніх шкіл в Чехо-Словацькій республіці, Українського Наукового Інституту в Німеччині (Берлін), Українського Наукового Інституту в Польщі (Варшава), внесення 6 людо: мериканського сенату про юридичне визнання Української Народньої Республіки й про акредитування дипломатичного представника Сполучених Штатів біля уряду УНР, організації Французько-Українського Товариства в Парижі та заснування при ньому спеціальних курсів українознавства. Коли до цього додати, що в закордонній пресі зустрічаємо систематичні інформації про Україну, а тако-ж і багато статей, а навіть і книжок, що дуже поважно трактують українську справу, як, наприклад, книжка депутата французького парламенту Евена, а також запити в українській справі з трибун парламентів Англії та Канади, — то ми побачимо, що коли почнуться но-

ві події на нашій батьківщині, то українській нарід не буде таким самотнім, як був він 22 січня 1918 і 1919-го років, та що прагнення ці знайдуть не тільки зрозуміння, але й підтримку.

Другий промовець, полковник Г. Пороховський, говорить про сучасний стан на Україні, торкаючися з окрема селянства, робітництва, червоної армії і нарешті методів виховання підростаючого покоління.

Наводячи цілу низку дуже цікавих і яскравих фактів з життя різних прошарків українського населення під большевиками, полковник Г. Пороховський підкреслює, що поруч з переведенням різних соціальних експериментів на Україні, Москва обезкровлює Україну й колонізує її чужим, не українським по національності, елементом. В той час, коли українське селянство і робітництво масово вивозиться з України, на Україні організуються комуні з червоноармійцями - москалів, які, кінчаючи військову службу, отримують по своєму вибору участки землі й під керівництвом призначених комуністів - фахівців організують хліборобські комуні. Молоде покоління дошкільного віку (жовтенята) і шкільного віку (піонери і комсомольці) виховується в напрямкові, ворожому до родини, до церкви і до національних сантиментів. Стежучи за цими змінами, каже промовець, треба добре підготуватися до переборення всіх тих труднощів, які стоять перед нами при новій відбудові та при закріпленню нашої державности.

Далі, Дмитро Геродот дає стислий огляд тих подій, які відбулися з 22-го січня 1918-го року до наших днів.

Зупиняючися на праці української еміграції за кордоном, промовець підкреслює такі її конкретні досягнення:

Участь організованого українського студентства в різних міжнародних студентських об'єднаннях та конгресах, участь українських представників в Міжнародному Товаристві Прихильників

Ліги Націй, участь в Міжнародному спів'єднанню інтелектуальної праці, в Товаристві французьких комбатантів, підтримання братніх стосунків з бувшими поневоленими народами Грузії, Азербейджану, Північного Кавказу, Білорусі та інших, організація спільних клубів і навіть видання журналу у французькій мові — «Прометей», вхождення до складу Дорадчої Ради по справах біженців при Лізі Націй і перемога в справі кваліфікації української еміграції в документах властивим їй національним терміном.

Зупинившись коротко на пресовій праці еміграції, яка полягає не тільки в систематичній подачі інформації про Україну до закордонної періодичної преси, але й у виданні цілої низки книжок у закордонних мовах, Дмитро Геродот зазначає, що й організаційно еміграція скріплюється, бо, помимо об'єднань місцевого характеру, вона має й загально-об'єднуючий орган, яким є Головна Еміграційна Рада в Парижі.

Низкою прикладів Дмитро Геродот ілюструє невдалі спроби большевиків, які прагнули, з одного боку, розложити політичну еміграцію, а, з другого боку, — зменшити авторитет, та навіть і знижати державний центр УНР.

Оповідивши про масові арешти на Україні, які захопили собою не тільки тих, що приймали будь-яку участь у визвольній боротьбі (бувших членів Центральної Ради, вояків української національної армії, бувших партизан, емігрантів зі Східньої Галичини і взагалі всіх тих, на яких большевиками складалися спеціальні реєстри під загальною назвою «петлюрівців»), але й власників комуністичних партійних квитків, і навіть охопили частину командного складу в червоній армії, Дмитро Геродот кінчає констатуванням, що ні жертви, принесені українським народом, ні час не загублено марно. На Україні національна свідомість зростає і виразно непокоїть червоних окупатів, процес розбрату в керуючому органі в Совдепії — в комуністич-

ній партії неглиблюється, а ознайомлення з українською справою закордоном що далі захоплює ширші кола громадської опінії, кількість друзів українських визвольних змагань збільшується, а поруч з тим її інтерес до України з боку впливових чинників Старого і Нового світу зростає. Все це виразно говорить за те, що день державної волі України наближується і накладає на нас обов'язок працювати з неслабною енергією та ще міцніше єднати-ся навколо державного центра Української Народньої Республіки.

Д-р В. Трепке, зробивши підсумки всьому тому, що було сказано на урочистій академії, присвяченій даті 22-го січня, виголошує «Славу» урядові УНР та заступникові голови Директорії і Головному Отаманові Андрію Мівичевому, яке дружньо підхоплюють всі присутні на академії.

— Нарід собі. Заступник Громадсько - Дипломатичного Комітету Української Еміграції в Румунії д-р Василь Трепке та секретар тогож Комітету журналіст Дмитро Геродот вписалися в члени Товариства Прихильників Української Господарської Академії в Чехословаччині, яке ставить собі метою збереження цієї високої української фахової школи.

Членські внески по 10 доларів річно уже переслано до Управи Товариства в Чехословацькій республіці.

Українська Громада Емігрантів у Кишиневі також постановила, не зважаючи на тяжкий матеріальний стан її членів, внести бодай один членський внесок.

Переводиться збірка грншей також і в Українській Еміграційній Громаді в Гавані.

Коли прийняти під увагу надзвичайно тяжкий матеріальний стан нашої еміграції в Румунії, то ця зворушуюча жертвенність ще раз доказує велику її національну свідомість.

В Чехословаччині.

— Т-во Прихильників Української Пісні.
Дня 18 грудня 1931 р. заснува-

лося «Т-во Прихильників Української Пісні в Празі», метою якого є: плекати та пропагувати українську музику взагалі та укр. пісню з окрема. Головним завданням цього Т-ва є відновлення капели Ол. Кошиця. В склад Управи цього Т-ва входять:

Голова: президент Чехословацької Академії Наук та Мистецтва д-р. П. Б. Ферстер, містголова: м. н. стер. радник проф. д-р. Й. Брінбергер, голова Т-ва укр. інженер. в ЧСР інж. А. Гайка. Чл. Управи: проф. Карл. Універ. д-р. Зд. Несдлий, адвокат д-р. Й. Левенбах, доц. Укр. Господ. Акад. в Подєбрадах О. Бочковський та В. Самойлович. Голова Ревіз. Ком.: радник м. н. стер. ссп. опікування д-р. прав В. Гофман, члени: доц. Укр. Господ. Акад. в Подєбрадах д-р. В. Королів-Старий, д-р. медич. В. Паливайко.

Голова Культ. Ком. проф. держ. консерват. проф. Яр. Кржичка; члени: проф. Карл. Ун. вер. д-р. О. Колесса, письменники: Л. Куба та д-р. О. Олесь. Голова Госп. Ком.: директор кснтр. та статистичн. відділу заводу Чесько-Моравськ.-Кольбен інж. М. Трепет, члени: голова радник маг. стра-ту. м. Праги інж. О. Шоурак, директор Чеськосл. Музичн. Матиці В. Мікота та інж. П. Цісар.

Закликаємо широкі кола українського громадянства, щоби приступили за членів до цього Т-ва, або добровільними вкладками підтримали національно - культурне його завдання.

П р и м і т к а :

1) член фундатор зложить одноразову вкладку найменше 500 кч. (15 доларів америк.),

2) дійсний — найменше 24 кч. річно (75 цент. амер.),

3) підпомагачний — найменше 60 кч. річно (1 дол. 80 цент.).

Управа Spolek Pratel Ukrajinske pisne v Praze,

Товариство прихильників української пісні в Празі.

Гроші просимо надіслати на адресу: Angloceskoslovenska banka

v Praze, bezny ucet c. 49417, pro Spolek pratel ukrajinske pisne v Praze.

Adresa: S. P. U. P. Praha I. Narodn. tr. c. 25. Metro. Cechoslovensko, Evropa.

В Югославії

— Надзвичайні збори Української Громади в Білгороді. З огляду на дем.сю деяких членів Управи Української Громади в Білгороді відбулися 31 счня с. р. надзвичайні збори, на яких обрану нову Управу та Ревізійну Комісію. До Управи обрано: п. п. О. Зіверта — головою, інж. М. Даценка заступником, В. Андрієвського — секретарем, Л. Лебідь - Боганця скарбником і Є. Турковця — б.бліотечкарем. Ревізійну Комісію складають п. п. Демиденко, Й. Прокопюк і В. Сердюк. З огляду на байдужість, ворожнечу і малосвідомість між білгородськими українцями, з одного боку, татяжкі і дуженсприятливі умови для української організації взагалі, з другого боку, нової Управі доведеться виявити дуже багато хисту до енергії і умня, коли всна бажас не тільки не допустити знищення єдиної української організації у Білгороді, але її замінити й розвинути. Розуміється, що без відповідної допомоги своїх членів здійснити цього не може ніяка Управа.

— Зліквідовано Українське Т-во «Просвіта» у Білгороді. Знаказу міністра внутрішніх справ у Білгороді поліція закрила українське товариство «Просвіта» і забрала все майно товариства.

— Засуджено Зоца-Кравченко. Югослов'янський суд у Білгороді засудив за щигунство на 7 літ каторги відомого політичного авантюриста Зоца-Кравченка, який кутися і в деяких колах українських.

В Болгарії

— Українське життя в Болгарії. 22-го листопаду м. р. в день 10-ї річниці трагічної смерті в м. Базарі 359

борців за волю і незалежність батьківщини, в хаті Пловдивської Української Громади була відправлена панахида. Присутні на ній, переживаючи величність минулого трагічного менту, — з почуттям невимовного жалю, з похиленими головами опустилися на коліна під сумний спів «Вічної пам'яті» громадського хору. На панахиді в цілому своїм складі була присутня Пловдивська Громада, українці з ближчих околиць Пловдіва і кубанці. Прибув із Софії і представник української місії в Парижі полковник Цибульський, запрошений Громадою на це святе. Після панахиди Голова Громади відклав урочисту жалібну Академію, передавши перше слово пану полковнику. В своїй промові полковник Цибульський, підкреслюючи значення боротьби українського народу за незалежне і суверенне життя своєї нації, яскраво зазначив ту роль, яку відіграли в цій боротьбі Базарські герої. Під згуки жалібної мелодії «Заповіту» присутні ешгнували пам'ять лицарів-мучеників вставанням. Далі голова Громади п. Андрієвський прочитав реферат про дії української армії, в складі якої були в той час 359 борців Базарських. По закінченню реферату хор виконав гімн «Ще не вмерла Україна». Писар Громади п. Володченко декламував вірші, присвячені пам'яті лицарів-мучеників. Академія закінчилась співом пісні-молитви «Ой Ти Боже Милосердний». Громадяне і гості були запрошені на скромну трапезу. Велись балачки за нашу неньку-Україну, виголошено багато промов і тостів, вітали нашого Головного Отамана, військового міністра, уряд український і всіх організованих українців. Було зроблено постанова надіслати привітання пану Головному Отаману, військовому міністру і представнику уряду на Балканах полковнику Филісовичу. Помішник станичного отамана п. Губа встав від імени кубанців п. Цибульського і всіх українців. З великим піднесенням духа прспівали «Ще не вмерла Україна» і з могутнім

«Слава» проводили п. полковника. На другий день вранці полковник Цибульський одбув до Софії.

Хорунжій Бондаренко.
29 січня 1932 року
м. Пловдив.

— На Різдвяні Святки Пловдивська Громада улаштувала ятгину для дітей Громадян. На перший день о 6 годині вечера ятгінка почалась сіпвом «Рождество Христово». Далі діточки побравшись за руки респочали свій імпровізований танок круг святочного дерева. На їх личках відбивалась неописуема радість і всякий поперед другого рвасяз до дерева, аби бути до нього ближче. Старші дітки виступали з декламаціями, жваво і завзяттям ними виконуваними. Коли діти вже досить награзили їм роздали скромні подарунки по зможі сил свого емігрантського життя. Кошти на подарунки було зібрано виключно між своїми членами Громади. В цьому випадку громадяне рахували на себе і не звертались за допомогою до чужих людей. Таке гідне ставлення і розуміння свого обов'язку робить честь і заслуговує хвали членам Т-ва. По скінченню дитячої забави була улаштована товариська трапеза. Головою Громади були зачитані привітання з Н.-Р. святками, які к тому часу сдержались від Софійської Громади, Українськ. Громади з Туреччини, п. п. Філоновича, Цибульського і др.

22 січня Пловдивська Громада святкувала 14-ту річницю проголошення незалежності УНР. По цьому випадку в помешканню Громади був відправлений молебні і улаштована урочиста академія. На молебні оголошено многоліття державі українській та пану Головному Отаману. На академії голова Громади п. Андрієвський зачитав реферат, в яким з'ясував значіння даного історичного факту та підвів підсумки нашої 14-ти-літньої боротьби за державність та незалежність. По скінченню реферата, як це вже увійшло в традицію, присутні громадяне проспівали гуртом «Ще не вмерла Україна». Заступник

голови п. Пикало в коротких, але яскравих рисах змалював минуле України, та з білью в сердці вилів свій сум, що на чужині, а не дома приходиться святкувати цей великий день. Глибоке вірчючя в близьке світле майбутнє України, промовещ побажав, щоб скоріше настав той час, коли в старім славнім Київі, в своїй хаті на Україні, в суверенній державі нашій ми святкували цей день і заспівали «Ще не вмерла Україна». Пошли-ж Боже, щоб це побажання збулося на наступне 15-річчя. На цей день було одержано привітання від полковника Цибульського, який не мав можливости на запрошення Громади прибути особисто.

Громадянин.

29 січня 1932 року.

М. Пловдив.

З життя Французького Т-ва Українознавства

28 січня відбувся перший виклад пані докторки Р. Никитюкової по курсу історії української літератури. З перших слів до кінця лекції видно було на обличчях слухачів в щире зацікавлення предметом, який міг би французькій аудиторії показатися далеким і сухим.

Лекторка говорила про початки українського письменства, про твори XI та XII століть, про те все, що привикли зараховувати до московської «словесности» і що відомо в Європі, як щось специфічне російське. Як у формі, так і у змісті викладу почувалося глибоке знання предмету і приходитьсь співчувати пані Никитюковій, що вона примушена втиснути свою програму у таку малу кількість лекцій. Досконале знання французької мови — такої схематичної і легко конденсуючої поняття — допомагає може примусовій лаконичності, і залишається у слухачів бажання почути знову більше детальний курс, який пригтовляється на майбутнє.

Я. Т. К.

Віблиографія

«Ecclesia», Buletin d'Information Religieuse під редактуванням Е. Бачинського, Женева.

Бюлетень цей, що виходить українською та французькою мовою, починає вже третій рік свого існування. В ч. 57 з 19. І. 1932 р. між іншим говориться: «В 1931 р. ми змогли випустити при всій нашій добрій волі лише 30 листків (ч. 27-56), з яких чотирі по українськи, а разом 73 замітки. Тираж підійнявся з 350 до 450 примірників. Мали за минулий рік збільшення абонементів на 18, на суму 618 франків золотом. На превеликий жаль, ця сума покрита не могла наших видатків по виданню та експедиції. Ми були б дуже вдячні нашим прихильникам, як би вони спричинилися до того, щоб наш бюлетень виходив регулярно тижнево та друковано, а це є нашою метою і мрією.

Зараз ми обмінюємося регулярно і даремно з 143 різними періодичними виданнями 18 країн на 11 мовах. На протязі 1931 року ми отримали 71 нових видань. Хоч засадничо ми стараємося обхдити політичну пресу, а обслуговуємо лише пресу релігійну, однак наші звістки, що завжди є автентичні та провірені, знаходять собі місце на шпалтах великих щоденників як в Швейцарії, так і закордоном за посередництвом пресових агенцій.

Ми будемо старатися в цьому році дати регулярно видання на українській мові для слов'янської преси, подавати звістки про духовне та церковне життя Європи і спеціально Швейцарії, нашої другої батьківщини. Крім того, сподіваємося, за допомогою передплатників, видати в 1932 році три брошури про Україну на французькій мові: 1. Нарис історії першого видання Біблії на українській мові в 1904 р. 2. історія видання Острозької Євангелії в 1531 р. і 3. Збірник статтів про народні звичаї на Україні».

Нема що й говорити, якою корисною з українського погляду являється та праця на міжнародньому ґрунті, яку вже от два роки

провадить «Еклезія», знайомлючи чужий світ з українським церковним життям. Заслуга видаництва тим більша, що праця та провадиться на чужині з дуже обмеженими коштами, а проте систематично і без перерви. Велика подяка належить д-рові Е. Бачинському і за його щасливу ініціативу, і за послідовне її переведення в життя. «Еклезії» слід побажати розвитку, але для того слід так само, щоб українське громадянство звернуло більшу увагу на це видання і по змозі своїй допомогло йому матеріально.

— З а к л и к д о п о -
ж е р т в н а ф о н д в и д а н -
н я к н и ж к и ф р а н ц у з -
ь к о ю м о в о ю п р о у к -
р а ї н с ь к і н а р о д н і з в и -
ч а ї . A p p e l p o u r é d i -
t i o n d ' u n l i v r e s u r l e s
c o u t u m e s p o p u l a i r e s .
П. др. Євген Бачинський, ре-
дактор женевських релігійних бю-
летень Еклезія має незабаром
видати книжку на французькій
мові про «Народні українські
звичаї». Це буде збірник його
статей, почасти вже надрукованих
в швейцарській пресі, і складати-
меться зі слідуєчих розділів:

1) Релігійні і творчі погляди українців, 2) Українська релігійна мітологія, 3) Великодні народні звичаї, 4) Різдвяні народні звичаї, 5) Новорічні і Хрещенські, 6) Похоронні, 7) Весілля, 8) Народини і Хрестини, 9) на Івана Купала, 10) Кількі сучасних легенд з совітської України. Книга матиме більше як сто сторінок друку і кількі малюнків.

Автор-видавець оцим запрошує українське громадянство взяти спільну участь у виданню і надіслати на руки п. Е. Бачинського до Женеви свої посильні пожертви. Імена жертводавців будуть надруковані на окремі сторінці видання на вічну шану і подяку громадянству. Подібного видання українська національна пропагандастична акція закордоном на чужій мові ще не мала і книжка ця безперечно прислужиться багато для орієнтації чужинецького суспільства в українській визвольній справі. З одними тільки скар-

гами, нарідканими та політиканством далеко не поїдемо! Мусимо чужинцєвї показати нашу велику духовну спадщину і правдиве обличчя та досягнення народньої творчости у всіх царинах життя.

Просимо жертвувати скільки хто зможе, але негайно, бо час не жде і треба збрати принаймні сто доларів.

«З кожного по питці — голому сорочка!» Пожертви слати:

E. Batchynsky, 3, Rue de la Confédération, Genève, Suisse.

«Истиклял» (незалежність), азербейджанська газета. Виходить під ред. М. Е. Расуль-Заде. Берлін.

Вийшло перше число газети «Истиклял» на тюрксько-азербейджанській мові. Ця газета є органом захисту ідеї незалежности Азербейджанської республіки і боротьби за її відновлення. «Истиклял» виходить, як продовження азербейджанських органів преси, що виходили в Стамбулі («Одлю-Юрт» та «Билдирш»), що їх недавно закрито було турецьким урядом.

Передовиця за підписом головного редактора пояснює перенесення азербейджанського видання з Стамбулу до Берліну. «Емігрантському органі на тюркській мові, з метою захисту прав тюркської республіки на самостійне існування і республікансько-демократичних ідей, цілком натурально треба було виходити в Туреччині, у країні тюркській і республікансько-демократичній.

— говорить передовиця. — Але голос Азербейджану, що борється і що вже десять років лунав із Стамбулу, зараз мусить лунати з-за меж Туреччини». Далі пояснюють

тися причини, що ними керувався турецький уряд щодо закриття азербейджанських газет. Наводиться низка фактів з більшовицької преси, дипломатії, політичної боротьби і інтриги — всього того, що ілюструє стремління більшовиків закрити азербейджанське видання в Туреччині.

Автор статті з сумом занитує: «Невже азербейджанські емігранти не матимуть того спогаду про турецьку республіку, який, наприклад, мають польські або мадярські емігранти про Оттоманську імперію?» Але він знаходить, що сучасний стан — мизливий. Це тільки сумний епізод історії, і чини турецького уряду виходять не від його програму, а від тактики, правда, занадто вже крайньої».

Газета спод вається, що колись, під впливом фактів, ця лінія вирівняється. Але голос азербейджанського народу, що борється за своє право не на життя, а на смерть, не може притлумитися, для цього і має виходити «Истиклял». Програму його ясний. Це голос народу, що борється за свою незалежність, за конфедерацію республік Кавказа, за солідарність поневолених російським імперіалізмом народів».

В цьому числі крім багатого інформаційного матеріалу про Азербейджан, Кавказ, Туркестан та Україну, є постійний відділ «на фронті самостійників», де наводиться матеріал відносно стосунків по боротьбі Азербейджану народів.

З свого боку ми бажаємо успіху новому виданню, що продовжує боротьбу за волю Азербейджану, і надалі будемо з присмістю нотувати думки і зміст цього видання для наших читачів.

Зміст.

Париж, неділя 14 лютого 1932 року — ст. 1. К. Ніко. Листи до земляків, III — ст. 2. К. Мацієвич. Головні віхи економичної відбудови України — ст. 5. Нове товариство — ст. 12. Вслідмії Підсюк (некролог) — ст. 13. О b s e r v a t o r. З міжнародного життя — ст. 14. З преси — ст. 17. Задіяння справи націоналізації в Раді Ліг Наций — ст. 18. З широкого світу — ст. 20. Хроніка. З Великої України — ст. 21. З життя української еміграції: у Франції — ст. 22. У Польщі — ст. 23. В Румунії — ст. 25. В Чехословаччині — ст. 26. В Югославії — ст. 27. В Болгарії — ст. 27. З життя Французького Товариства Українознавства — ст. 28. Бібліографія — ст. 29.

Духовний концерт

відбудеться в Українській Православній Церкві 20 лютого о 8 год.
вечера.

В програмі — церковні співи, колядки та духовні твори новіших композиторів Української Автокефальної Церкви.

Нова книжка поезій

Є. МАЛАНЮКА

„Земля й Залізо“

Ціна 10 фр.

Замовляти в книгарні «Тризуб», 42, rue Denfert-Rochereau, Paris (V)

SAUCISSONS

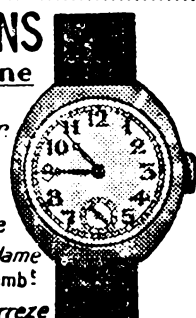
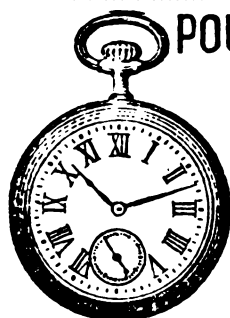
Pur porc sec garanti.	25	fr. le kg.
Porc et bœuf sec Arles	16	--
Porc et bœuf étuvé.	10	--
Saucisse fraîche pur porc	13	--
Pâté de foie et frittons <small>cuits au four</small>	12	--

*Marchandise expédiée en colis postal 4 et 9 kilogs
franco port et emballage toute gare tous les jours*

Mandat, Remboursement, Crédit après références

Ecrire : **TUDOR**, Salaisons, BRIVE (Corrèze)

POUR 8 Frs. NOUS LIVRONS

**une montre et chaîne
ou bracelet parfaite**

*homme, dame, à remontoir
mouvement très solide
soigneusement réglé 36 h.*

chronometre : garantie
6 ans. simili or, argent. Même

prix **bracelet** homme ou dame
lumineux choix Envoi contre remb.

DORAT à BRIVE Corrèze

MOUTONS ET BREBIS

Nous pouvons vous expédier immédiatement des agneaux, agnelles, béliers, brebis, mouton, genre berrichon, lauraguais, quercynois, ayant actuellement 2 à 3 Kgs de laine. Nous garantissons tous ces animaux de 1re qualité, sains et de bonne venue, bêtes rustiques pouvant rester dehors par tous les temps.

EXPÉDITION FRANCO PORT ET EMBALLAGE POUR TOUTE GARE

Agneaux petits 3 mois, sevrés, qui mangent bien..	90 fr.
Agneaux ou Agnelles 3 à 4 m. serres solides et vigoureux..	100 fr.
Agneaux ou Agnelles 4 à 5 mois, 30 kg. environ..	150 fr.
Agneaux ou Agnelles 8 à 9 mois, 28 kg. environ..	180 fr.
Moutons ou Brebis 10 à 12 mois, 35 kg. environ..	190 fr.
Brebis 13 à 14 m., 40 kg. env., pouvant être mère..	220 fr.
Brebis avec son agneau.....	300 fr.
Brebis avec deux agneaux (doubles).....	400 fr.

PÉTITS PORCS D'ÉLEVAGE DISPONIBLES TOUTE L'ANNÉE
Indiquez-nous s'il y a lieu à la commande votre adresse et gare destinataire

CRÉMON Elie, BRIVE (Corrèze)

ENVOI FRANCO PORT ET EMBALLAGE POUR TOUTE GARE GRAND BELEAU
Porcs pesant 100 kilos à 7 mois et 200 kilos à 10 mois

PORCS

Croisements sélectionnés anglais et croisés
Bonneurs. Uteurs, achetez directement à la production, supprimez l'intermédiaire
J'expédie immédiatement les commandes par caisse de
2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 porcs, franco dans toutes gares de France
à disposition, emballage, moralité et responsabilité de route à ma charge

Écrire : **CREMON Elie** Domaine d'Imbert, BRIVE (Corrèze)

PORCS de 58 jours env.	80 fr. fco
PORCS de 2 mois env.	90
PORCS de 2 mois 12, 18 k env.	105
PORCS de 3 mois 22 k env.	130
PORCS de 3 mois 12, 26 k env.	160
PORCS de 3 à 4 mois, 31 k env.	190

Mâles et Femelles pour reproduction sur demande
Assurance gratuite 6 mois contre la maladie

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V^e
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет. Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Penrizet.